

Les realitats LGTBI a Sant Boi de Llobregat

Síntesi Informe de resultats de la 1a Fase: Qüestionari ciutadania

Ajuntament de Sant Boi de Llobregat, juny 2017

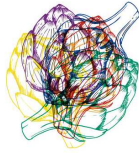
1. Introducció

Per tal de començar a definir una estratègia que permeti fer de Sant Boi una ciutat lliure d'homofòbia, lesbofòbia, bifòbia i transfòbia, cal que tinguem un diagnòstic, un coneixement acurat, sobre com es viu la diversitat sexual i d'identitat de gènere a la ciutat i sobre quines són les realitats quotidianes de les persones LGTBI. Però aquesta recerca, aquest diagnòstic hem decidit fer-lo de forma participada i oberta tot innovant en forma i fons. A partir d'estratègies d'investigació-acció hem dissenyat les eines de recerca de manera que les preguntes que formulem a la ciutadania per tal d'obtenir informació siguin alhora preguntes per reflexionar. I que **en el mateix procés per saber quina és la percepció i la vivència sobre la diversitat ja estiguem visibilitzant la diversitat, obrint mirades i generant complicitats.**

La campanya volia posar sobre la taula el valor de la diversitat i alhora provocar la curiositat per tal que el màxim de persones de la ciutat contestessin el qüestionari *online* penjat a <http://www.santboiesdiversa.cat/>. Amb preguntes com 'carn o peix', 'blau o rosa', 'dolç o salat' i 'pit o cuixa' vam iniciar una **campanya** que va tenir una molt bona acollida i una gran repercussió a la premsa i que vam presentar el 27 de març aquí a Sant Boi amb la imatge d'un autobús interurbà amb l'eslògan de la campanya que va circular per la ciutat durant 15 dies.

Les polítiques LGTBI

Sant Boi té una llarga trajectòria en la lluita per la igualtat entre homes i dones i en el desenvolupament de polítiques locals per a la igualtat de gènere. I **entenem que les polítiques LGTBI han d'estar estretament vinculades a aquest àmbit per motius conceptuals i operatius.** A nivell conceptual, entenem que l'origen de la discriminació i la desigualtat viscuda és comú: un sistema patriarcal que marca una clara jerarquia i unes fronteres molt rígides entre el que significa ser un home i ser una dona; un sistema en el que només es contempla com a normalitat l'heterosexualitat. En termes operatius, trobarem que, en molts casos, les accions que s'acabin concretant estaran molt lligades als eixos de treball que ja estructuraven les polítiques per la igualtat de gènere. **Per tal d'evitar duplicitats i tenir marcs de referència amplis caldrà que la relació entre els dos àmbits sigui una constant.**

santboiesdiversa.cat

AJUNTAMENT DE
SANT BOI DE LLOBREGAT

Les polítiques LGTBI impulsades des de l'Ajuntament:

Les polítiques LGTBI impulsades des de l'Ajuntament tenen com a objectius principals:

- ✓ Visibilitzar sobre la diversitat d'identitats de gènere i d'opcions sexuals
- ✓ Conèixer les realitats de les persones LGTBI de la ciutat
- ✓ Treballar per la prevenció de la discriminació (LGTBIfòbies)
- ✓ Atendre les persones que pateixen o han patit discriminació/ns
- ✓ Contribuir al desplegament de la Llei contra l'homofòbia per tal de garantir els drets de les lesbianes, gais, bisexuals i persones trans i caminar cap a una ciutat lliure d'homofòbia, lesbofòbia, bifòbia i transfòbia

2. Respostes i perfils

El qüestionari dirigit a tota la població s'ha allotjat en un microsite creat per a la diagnosi amb l'objectiu de recollir informació sobre la realitat de la ciutat en relació a la diversitat sexual i de gènere i ha estat obert des del dia 27 de març de 2017 fins el 31 de maig de 2017. El **total de persones que han entrat al qüestionari són 432**, d'aquestes, **158 han contestat el qüestionari i s'han identificat** (gènere, edat, barri i nivell d'estudis) i **274 han contestat algunes preguntes però no s'han identificat** o bé només han fet una part del recorregut del qüestionari.

Per a l'anàlisi de resultats s'ha utilitzat només les dades de les 158 respostes identificades.

- **Sexe/Gènere:**

Del total de respostes, 105 corresponen a persones que s'identifiquen com a **dones (66%)**, 46 persones que s'identifiquen com a **homes (30%)** i 7 persones que s'identifiquen com a **gènere no binari (4%)**. Pel que a l'orientació sexual, com a grups més nombrosos, trobem que el 34% de les persones que han contestat s'identifiquen com a dones heterosexuales, el 20% s'identifiquen com a dones bisexuals, el 13% com a homes gais i el 12% com a homes heterosexuales i el 12,5% com a dones lesbianes. En conjunt, veiem que el **53% de les respostes són de persones LGTBI** i el **47% persones no LGTBI**.

- **Edat:**

Pel que fa a les franges d'edat, destaca el fet que **la major part de les persones que han contestat (gairebé el 70%) tenen entre 16 i 35 anys amb un pes molt important de la franja més jove** (el 37% de les persones tenen entre 16 i 25 anys). Aquest biaix es preveia ja de bon inici i es pot compensar amb entrevistes posteriors.

santboiesdiversa.cat

AJUNTAMENT DE
SANT BOI DE LLOBREGAT

- **Barri:**

Pel que fa al barri de referència de la ciutat, malgrat que hi ha respostes de tots els territoris, trobem que la major part de persones s'ubiquen al Barri centre (31%), seguit de Marianao (27%) i Vinyets (20,25%). En relació als volums de població, veiem que hi ha una **sobrerrepresentació de persones del Barri centre.**

- **Nivell d'estudis:**

Pel que fa al nivell d'instrucció, **la major part de les persones que han contestat tenen estudis superiors (el 69%)** seguides de les persones amb estudis postobligatoris (16%) i de les persones amb ESO o equivalent (13%). Aquest clar biaix en relació a la formació pot estar vinculat tant al biaix d'edat - sabent que les generacions més joves són les que tenen uns majors nivells de formació- com a l'eina utilitzada (el qüestionari en línia per escrit) com als propis biaixos de la participació, al fet que són les persones més formades les que acostumen a respondre amb més nombre a les propostes de participació social.

3. Anàlisi sobre les realitats quotidianes per àmbits

La **principal conclusió** que es pot extreure és que **Sant Boi de Llobregat**, en base a les respostes, com tants altres municipis, **no és un territori en el que es produeixin moltes situacions de discriminació, però tampoc no és un espai en el que la diversitat sigui visible, reconeguda i acollida.** De fet, l'element comú a tots els àmbits, en relació a les **situacions de menyspreu o d'agressió, és la visibilitat/invisibilitat: evitar la discriminació per raó de diversitat sexual o de gènere passa per invisibilitzar la pròpia afectivitat, sexualitat i identitat.** En aquest punt cal que ens preguntem en quina situació viuen aquelles persones que no poden o no volen fer aquest exercici: les persones visiblement trans, les dones bisexuals o lesbianes i els homes gais que mostren la seva afectivitat o les persones amb una expressió de gènere que no es correspon amb la identitat assignada.

Espai Públic

L'espai públic, el carrer, el transport públic és l'àmbit en el que els santboians i santboianes que han contestat relaten més agressions. El més estès és el **menyspreu a través de les mirades** explícites de desaprovació, percebudes tant per les persones LGTBI que les reben com per les dones heterosexuals que les observen.

A més de les mirades, al qüestionari s'expliquen agressions verbals i en alguns casos físiques. **Com en la resta d'àmbits, les agressions van lligades a la visibilitat, a l'expressió de l'afectivitat o de l'expressió de gènere i tenen més incidència en els homes gais.**

D'aquesta manera, en alguns casos, les persones LGTBI expliquen que **eviten ser identificades** com a tal en els espais que no perceben com a segurs.

santboiesdiversa.cat

AJUNTAMENT DE
SANT BOI DE LLOBREGAT

Feina

L'àmbit laboral és en el que es narren menys situacions de discriminació sobretot per dues raons: d'una banda pel fet que **la major part de persones opten per no fer visible la seva orientació sexual**; i d'altra perquè pràcticament no hi ha respostes de **persones trans** al qüestionari. Sabem per estudis anteriors que les persones trans són les que més problemes tenen en els entorns laborals ja que, en la major part dels casos, la seva condició no es pot amagar ni eludir.

Malgrat les poques situacions que es relaten sí que en alguns casos es parla de **discriminació ambiental**.

Educació

En l'àmbit educatiu trobem **moltes vivències de discriminació de diversa intensitat**, viscudes en primera persona o relatades des de la posició d'observadora. Però el més

impactant d'aquest àmbit és que gairebé totes les persones LGTBI i les dones heterosexuales han vist o viscut situacions de menyspreu o d'exclusió, agressions verbals, agressions físiques en l'àmbit escolar - tant a escoles com a instituts- cap a persones LGTBI. Probablement es tracta vivències actuals tenint en compte l'edat de les persones que han contestat.

Com en els àmbits anteriors veiem que **la visibilitat és un element clau** a l'hora de patir situacions de discriminació i que les agressions són més violentes cap als nois que cap a les noies.

Un altre element que destaca és **l'absència de les realitats LGTBI** tant en els continguts escolars com en les activitats més relacionals. S'explica explícitament que no s'incorpora la diversitat sexual en l'educació afectivo-sexual, que en cap moment es parla obertament de la diversitat d'orientació sexual i d'identitat de gènere i que sempre es dona per descomptat que tot l'alumnat és heterosexual i cis¹.

Pel que fa al rol del professorat, el que narren les persones LGTBI és que **el professorat s'inhibeix**, no actua. En alguns casos es comenta que no saben què fer ni com.

En d'altres casos, les persones LGTBI expliquen que el professorat els **aconsella invisibilitzar** la seva orientació sexual o expressió de gènere:

¹ Cis-dones i cis-homes: es correspon vincle sexe-gènere. Els cis-homes i cis-dones són aquells/es en que s'alineen totes les variables del mateix costat: són mascles que es viuen i s'expressen com a homes i a qui agraden les dones i són femelles i s'expressen com a dones a qui els agraden els homes.

santboiesdiversa.cat

AJUNTAMENT DE
SANT BOI DE LLOBREGAT

Relacions personals

Pel que fa a les **relacions familiars**, la major part de les persones LGTBI expliquen que el moment de fer explícita la seva orientació sexual als seus pares -de sortir de l'armari- va implicar un **cert conflicte, de menor o major intensitat depenent dels casos, seguit d'un procés d'acceptació**.

En alguns casos es relata la pèrdua d'amistats per homofòbia, bifòbia o lesbofòbia i destaca el fet que sovint les persones LGTBI expliquen que se'ls demana d'amagar-ho a les persones més grans, ja siguin de la família o de l'entorn proper (veïnat, conegudes,...).

Oci i esport

En l'àmbit de l'oci es relaten sobretot experiències als **bars i en espais de festa** en els que, altra vegada, la visibilitat és un tema clau. La **mostra d'afecte en locals públics pot implicar situacions de discriminació**. En el cas dels nois gais s'explicita la **sensació de perill** davant les mostres d'afecte en públic.

Pel que fa a l'**àmbit esportiu** no es relaten gaires situacions de discriminació probablement perquè en aquest àmbit les lesbianes, gais i bisexuals no es fan visibles.

Participació

En el terreny de la participació s'expressen poques opinions i en molts casos coincideixen en apuntar que no existeixen situacions de discriminació però tampoc es creen espais inclusius. També es fa referència al caràcter conservador d'una part important del teixit associatiu de la ciutat la qual cosa fa pensar que seria difícil que incorporessin la perspectiva de diversitat sexual i de gènere.

Salut

En l'àmbit de l'atenció sanitària es relaten diverses situacions de discriminació, sobretot en comparació amb diagnòstics fetes a d'altres municipis de Catalunya. Es tracta sobretot de dones bisexuals o lesbianes que expliquen que han rebut una **atenció deficient o directament discriminatòria** en relació a la **salut sexual i reproductiva** i fins i tot en l'àmbit de pediatria, des del rol de mares.

També en el cas dels homes gais trobem situacions d'incomoditat i tracte culpabilitzador en relació a les malalties de transmissió sexual.

santboiesdiversa.cat

AJUNTAMENT DE
SANT BOI DE LLOBREGAT

Administració pública

Les experiències narrades en relació a l'administració pública es refereixen sobretot a l'administració local i, **en general, no descriuen situacions de discriminació**. Tampoc no sembla que es tinguin clar quin és el **rol de l'administració** respecte dels drets de les persones LGTBI.

Atenció i suport

En relació a la possibilitat de rebre suport o denunciar, cap de les persones que respon el qüestionari sabia on anar ni què poden fer. **Alhora, s'apunta el fet que denunciar implica haver de fer evident la pròpia orientació sexual o identitat de gènere, la qual cosa pot generar situacions de conflicte com hem anat veient en els apartats anteriors.**

En aquest cas trobem les valoracions més negatives tant per part de les persones LGTBI com de les heterosexuales. Sembla que **hi ha consens al voltant de la manca d'informació a l'hora de saber on i com es poden denunciar les discriminacions i agressions per motius d'orientació sexual o identitat de gènere.**

4. Definició dels àmbits prioritaris de diagnòstic en profunditat

En funció de l'anàlisi presentada, els àmbits sobre els que considerem prioritari fer un diagnòstic en profunditat en la segona fase són:

- **L'Espai públic:** és un dels àmbits en els que més agressions es relaten i en el que constantment operen els diversos eixos de desigualtat. Es tracta d'un àmbit privilegiat per treballar la visibilitat i en el qual l'administració local sí que hi té competències clares. Alhora, depenent de com es dissenyin les accions de diagnòstic es podria introduir la perspectiva interseccional.
- **L'Àmbit educatiu:** és un àmbit clau en relació a l'adolescència i a les trajectòries en la joventut sobre el que es perceben moltes mancances en relació a l'atenció de la diversitat sexual i de gènere. Malgrat és un àmbit sobre el qual té competències la Generalitat de Catalunya, des de l'àmbit local es poden generar projectes en complicitat amb els centres educatius. Alhora cal tenir en compte que els espais relacionals de les adolescents van més enllà dels centres educatius i que és interessant comptar amb el temps educatiu que té lloc fora de l'horari escolar.
- **L'Àmbit de la salut:** malgrat es tracta d'un àmbit en el que no hi ha competències municipals, tenint en compte les discriminacions relacionades i la importància de l'atenció sanitària per a la vida quotidiana, considerem que és un àmbit sobre el que cal aprofundir, sobretot interpellant les professionals.

santboiesdiversa.cat

AJUNTAMENT DE
SANT BOI DE LLOBREGAT

5. Informació d'interès

La campanya gràfica i comunicativa la va dissenyar l'Apòstrof cooperativa a partir del disseny de diagnòstic participat que s'ha elaborat per part de l'equip tècnic municipal amb l'assessorament del Gerard Coll-Planas, director del Centre d'estudis interdisciplinaris de gènere de la Universitat de Vic. **Es tracta d'un procés creat des de dins del propi Ajuntament i exclusivament per a la realitat de Sant Boi de Llobregat.**